

ВДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Сугак Тетяни Олександрівни
на тему
«Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу», яку подано до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у спеціалізовану вчену раду Д 26.130.01 у Вищому навчальному закладі «Університет економіки та права «КРОК» за спеціальністю 21.04.02 - економічна безпека суб'єктів господарської діяльності

Актуальність обраної теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами і темами.

Економічна безпека підприємства будь-якої галузі національної економіки є нині важливою характеристикою його фінансово-господарського стану. Внутрішнє і зовнішнє середовище функціонування суб'єктів господарської діяльності в Україні сповнене різних видів загроз, які формуються особливостями вітчизняної економічної системи. Відволікання обмежених фінансових ресурсів суб'єктів господарювання на протидію загрозам, вилучення їх частини із активного обороту для резервування з метою компенсації збитків, зумовлених реалізацією численних економічних ризиків, піднімають питання забезпечення фінансової безпеки господарських структур, особливо тих із них, що слугують реалізації стратегічно важливих інтересів національної економіки, як підприємства гірничо-промислового комплексу, на новий рівень актуальності.

Починати формування ефективного механізму управління економічною безпекою доцільно з розрахунку оцінки стану, якого вдалося досягти підприємству на поточний момент його діяльності. Оскільки саме бухгалтерська інформація та фінансова звітність зазвичай є джерелами для отримання даних під час діагностики рівня фінансової й економічної безпеки суб'єкта господарювання, то важливим компонентом забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств є релевантне інформаційно-аналітичне підґрунтя. З огляду на це, обрана автором тема дослідження є надзвичайно актуальною, має теоретичну та практичну значимість. Також належить погодитися з вибором мети, предмету, завдань виконаного дослідження та доцільністю використання запропонованих у роботі теоретичних і методичних засад для обґрунтування отриманих у дисертації наукових і прикладних результатів.

Дисертація Сугак Тетяни Олександрівни виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри управління фінансово-економічною безпекою ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» за темою «Забезпечення захисту економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 011400U6338), в межах якої здобувачем запропоновано алгоритм удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств.

Рівень обґрунтованості наукових положень дисертації, їх достовірності й новизни.

Детальне ознайомлення з матеріалами дисертації, змістом автореферату та публікаціями Сугак Тетяни Олександрівни дає змогу зробити такі висновки.

1. Обґрунтованість і достовірність основних наукових положень дисертації, одержаних результатів, висновків і рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних і спеціальних методів дослідження, зокрема: історичного методу, методу формальної логіки, методів аналізу, синтезу і групування, індукції та дедукції, формалізації, інтерпретації, змістовно-семантичного аналізу, порівняння, анкетування, експертних оцінок, економічного аналізу, парного порівняння, балансового методу. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій ґрунтується на докладному вивченні й аналізі положень нормативно-правових актів України, наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних учених, інформаційно-аналітичних і статистичних матеріалів. Коректність посилань на літературні джерела дозволяє відокремити наукові здобутки автора від наукових напрацювань інших вчених.

2. У дисертаційній роботі розглянуто та вирішено коло важливих завдань, що дозволило дисертанту досягти поставленої у роботі мети, продемонструвати авторську позицію у напрямі вирішення науково-практичного завдання дослідження та обґрунтувати пропозиції щодо організації інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу, переважній більшості з яких властива наукова новизна.

Основні положення новизни, які дали можливість дисертанту вирішити поставлені у роботі мету і задачі, розкриваються у наступних наукових результатах.

2.1. Заслугове на увагу запропонований автором підхід до побудови інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства (С.66 роботи), у якому чітко простежуються взаємозв'язки та взаємозалежність між функціями управління фінансовою безпекою, методами, принципами, засобами та важелями її забезпечення. На відміну від існуючих, запропонований підхід передбачає комплекс дій щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки, які представлені обов'язковістю адекватного відображення діяльності підприємства у облікових даних, узгодженням безпеки орієнтованих управлінських заходів і перманентним моделюванням і прогнозуванням змін, що супроводжують життєвий цикл функціонування суб'єкта господарської діяльності.

2.2. До нових наукових положень, що мають і прикладну цінність, належить авторський методичний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу (С.144-149 роботи). Його характерною особливістю стало виокремлення чотирьох складових (напрямів) економічної безпеки підприємства – фінансів, маркетингової та кадрової складових, складової внутрішніх бізнес процесів, із наданням незначного пріоритету останній названій складовій. Оцінювання передбачається проводити

експертно і з використанням математичного апарату та скорингових систем, що забезпечує достовірність оцінки. Водночас, кількість обраних показників є невеликою, що дозволяє швидко провести діагностику й отримати інформаційне підґрунтя для прийняття безпеки орієнтованого управлінського рішення.

2.3. Вартим уваги на науковому та прикладному рівнях є запропонований автором поетапний підхід до удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств (С.170 роботи), який передбачає: встановлення місії, стратегічних і тактичних цілей підприємства, дослідження економічних, технічних, технологічних, соціальних, правових, факторів безпеки, узгодження цілей облікової політики і політики забезпечення економічної безпеки підприємства, обирає способів і прийомів, що забезпечують найбільш адекватне відображення діяльності в бухгалтерському обліку, та інші етапи та механізми, реалізація яких дозволяє визначити дієві способи зменшення і нейтралізації загроз і забезпечити прийняття раціонального рішення щодо підготовки проекту розпорядчого документа про облікову політику як компонента інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства.

3. Всі елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та рівень обґрунтованості відповідають нормативним вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. У них чітко зазначено, чим саме отримані положення відрізняються від вже відомих, а також вказано, які саме прикладні результати можна одержати при використанні на практиці положень наукової новизни.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

За логікою викладу матеріалу, змістом і наповненням, дисертаційна робота є завершеною науковою працею. Автором проаналізовано значний обсяг інформаційних джерел, виконані завдання дослідження, сформульовані чіткі висновки до кожного з трьох розділів і загальні висновки. Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів (9 підрозділів), висновків, списку використаних джерел, що враховує 227 найменувань. Обсяг основного тексту становить 205 сторінок. Дисертаційна робота містить 21 рисунок, 22 таблиці, 12 додатків.

У вступі автором обґрунтовано вибір теми дисертаційної роботи, сформульовано мету та основні задачі дослідження, визначено його об'єкт, предмет, методи, конкретизовано положення наукової новизни та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо їх апробації і впровадження на прикладному рівні.

У *першому розділі* дисертаційної роботи автор досліджує теоретичні основи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств. Здійснено аналіз існуючих поглядів провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців, у результаті якого виділено декілька підходів до розуміння сутності та змісту поняття «економічна безпека підприємства» (С.35-40), які дозволили встановити, що усі існуючі підходи об'єднує залежність від однієї складової – економічної, а в ній – фінансової компоненти. Це дало

змогу автору запропонувати власну дефініцію економічної безпеки підприємства з позицій комплексного та системного підходу (С.40), а також представити авторське розуміння сутнісно-змістової характеристики системи економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності. Досліджено складові системи економічної безпеки підприємства (С.40-43), у результаті чого була утверджена думка про те, що серед функціональних складових системи економічної безпеки підприємства фінансова складова є визначальною (С.43). Автором продемонстровано взаємозв'язок та взаємообумовленість елементів інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства (С.50), а також конкретизовано особливості організації бухгалтерського обліку підприємства (С.55) та функції системи бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання (С.57). Пошук шляхів удосконалення процесу забезпечення економічної та фінансової безпеки підприємства (С.59-63) дозволив запропонувати схему побудови інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства (С.66). У результаті дослідження методичних підходів до оцінювання ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу (С.74-86) автором виявлено вектори впливу інформації фінансової звітності на інтерфейсну складову економічної безпеки підприємства (С.84) та встановлено факт необхідності запровадження заходів щодо дотримання методологічних і методичних положень на рівні складання фінансової звітності (С.86).

У *другому розділі* проведено діагностику ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу. Ідентифікація інформаційних потреб стейкхолдерів підприємств гірничо-промислового комплексу (С.88-100) дала змогу систематизувати та доповнити переліки зовнішніх і внутрішніх факторів загроз економічній безпеці підприємств (С.92), а також виявити вплив системи обліку на фінансову складову їх системи економічної безпеки (С.93-94) і встановити деструктивні чинники, які породжують загрози фінансовій складовій системи економічної безпеки (С.96). Автором досліджено інформаційне забезпечення в процесі прийняття управлінських рішень, у тому числі і безпеко орієнтованих (С.101-104). За результатами анкетування понад 80 підприємств різної форми власності та організаційно-правової форми господарювання у м. Кривий Ріг, було встановлено, що методичне застосування інструменту «облікової політики» ними залишається на досить низькому рівні (С.115-116). Тому автором було запропоновано критерії інформаційного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства (С.117). З метою підвищення якості діагностування економічної безпеки підприємства на основі проведеного ранжування складових системи економічної безпеки підприємства запропоновано методичний підхід до оцінки її рівня (С.122-123), використання якого (С.135-150) дало змогу дійти висновку, що об'єктивне визначення рівня економічної безпеки підприємств є результатом ефективного впровадження інформаційно-аналітичного забезпечення саме фінансової складової системи економічної безпеки підприємств.

Третій розділ дисертації присвячено визначенню пріоритетних напрямів удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу. Автором запропоновано модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової підприємства (С.155), що уможливить ефективне управління процесом інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової шляхом виявлення, оцінювання, контролю потенційних подій або ситуацій для одержання підприємством розумних гарантій стосовно досягнення поставлених ним цілей. Визначено завдання комплексного підходу до формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки (С.156) і проведено аналіз інформаційних потреб стейкхолдерів в прийнятті рішень на підставі показників фінансової звітності підприємств (С.160). Автором запропоновано концептуальний підхід до формування облікового інструментарію в інформаційно-аналітичному забезпеченні фінансової складової системи економічної безпеки підприємства (С.163-165). Встановлено, що у процесі формування облікового інструментарію враховуються не тільки методичні фактори, але й інші аспекти управління: організаційні, технічні, технологічні, система заходів щодо збереження майна тощо (С.166-168). На їх основі автором змодельовано алгоритм удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства (С.169-174), модернізовано організаційно-економічний механізм зміцнення системи економічної безпеки (С.175-177) та доповнено методичне-організаційне забезпечення фінансової складової в системі економічної безпеки підприємства (С.178). Заслужують на увагу пропозиції автора щодо мінімізації впливу інформаційних ризиків у системі економічної безпеки підприємства (С.180-190), зокрема сформульований за результатами дослідження комплекс заходів щодо нейтралізації впливу зовнішніх і внутрішніх загроз в системі бухгалтерського обліку (С.189-190). Для формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства автором пропонується застосування методу проектування DMADV у концепції «Шість сигм» (С.193-197). Такий підхід у поєднанні з ієрархічним підходом («зверху вниз») здатен перетворити плани дій керівництва у рушійні сили, які допоможуть бізнесу отримати систему якісного та ефективного управління системою економічної безпеки.

Завершується робота розгорнутими висновками, які є логічними та слугують віддзеркаленням основних результатів дисертаційного дослідження.

У додатках представлено зразки анкет виявлення експертної думки у процесі опитування суб'єктів господарювання щодо складання фінансової звітності, а також допоміжні методичні матеріали для діагностики значень показників забезпечення економічної безпеки і результати їх розрахунку для обраних у якості об'єктів дослідження підприємств гірничо-промислового комплексу.

За результатами аналізу дисертації можна дійти висновку, що мета роботи у процесі проведення дослідження була досягнута, і дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею, що виконана автором самостійно.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації у наукових фахових виданнях та інших публікаціях.

Основні результати дисертаційного дослідження Сугак Тетяни Олександрівни викладені у 16 наукових працях, серед яких: 1 стаття у колективній монографії, 7 статей у наукових фахових виданнях та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних, 8 публікацій апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій 5,42 д.а., всі належать особисто автору, що дає змогу зробити висновок про повноту відображення основних положень дисертаційної роботи, які винесені на захист, в опублікованих здобувачем працях.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація матеріалів дисертаційного дослідження, характер статей дисертантки і результати проведених досліджень, повною мірою розкривають пропоновані шляхи вирішення наукового завдання розроблення науково-методичних підходів і надання практичних рекомендацій щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу. Загалом дисертація пройшла належну апробацію; вона є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Значущість результатів дисертаційного дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх подальшого використання

Теоретичні та прикладні результати, висновки та рекомендації, отримані Сугак Тетяною Олександрівною у дисертаційній роботі, слід визнати достовірними. Основні положення виконаного дослідження пройшли всі види апробації: вони опубліковані, використані на практичному рівні та в освітньому процесі закладу вищої освіти, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони дозволяють упровадити на підприємствах комплексну систему заходів із удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств, направлених на нейтралізацію впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, що дозволить знизити підприємницькі ризики. Наукові рекомендації Сугак Тетяни Олександрівни були використані ТОВ «МЕТСО (Україна)» (акт № 11 від 19 січня 2016 року), ТОВ «ТРАНССЕРВІС-М» (акт № 8 від 4 лютого 2016 року), ПАТ «ІНГЗК» (акт № 3 від 11 січня 2017 року).

Окремі теоретичні та методичні положення дослідження використано у освітньому процесі в вищій школі при викладанні навчальної дисципліни «Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємств» (модуль «Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки на підприємстві») ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», довідка №8/11 від 8 листопада 2016 року.

Подальше використання наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження можливе на прикладному рівні для оцінювання стану фінансової складової економічної безпеки підприємств, а також у процесі

підготовки фахівців з питань безпеки. На теоретичному рівні отримані у роботі результати можуть стати підґрунтям для початку роботи над дисертацією на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Зауваження та дискусійні положення дисертації.

В цілому погоджуючись із цінністю представленої до захисту дисертаційної роботи для науки і практики, вважаю за доцільне звернути увагу на висновки й твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації, а також висловити певні рекомендації щодо тексту роботи.

1. У тексті дисертації автор подекуди відходить від правил мовної екології наукового стилю, зловживає використанням наукового суржику (наприклад, використовує задовгі речення – С.152, С.190). Прослідковуються структурні дисбаланси у архітектурі представлення матеріалу – найменший за обсягом підрозділ займає дев'ять сторінок (пп. 3.2, С.166-174), найбільший – двадцять сім (пп. 1.2, С.47-74). Таким чином, якісна теоретична і методична основа роботи стала б ще більш очевидною науковій громаді, якби більше уваги було приділено презентації отриманих наукових здобутків.

2. На початку роботи, у вступі (С.21) автор зазначає, що «у країнах з розвинутою ринковою економікою накопичено вагомий досвід у забезпеченні економічної безпеки як транснаціональних компаній, так і підприємств середнього і малого бізнесу». З огляду на це, науковий рівень дослідження і його практична значущість значно збільшилися б, якби автором було вивчено зарубіжний досвід вирішення питання інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств з метою його адаптації до вітчизняних реалій для підвищення рівня ефективності функціонування суб'єктів господарювання гірничо-промислового комплексу в Україні.

3. Ознайомлення з текстом роботи у ряді випадів залишає сумніви щодо того, які специфічні риси має система економічної безпеки саме підприємств гірничо-промислового комплексу. Автору варто було б зосередитись на встановленні характерних рис, притаманних системі економічної безпеки, загрозам її цілісності, її фінансовій функціональній підсистемі та інформаційно-аналітичному забезпеченню безпеки орієнтованого управління господарських структур гірничо-промислового комплексу України (пп.1.3, С.84, пп.3.1, С.155, С.160, пп. 3.2, С.170, пп. 3.3, С.175).

4. Одним із завдань, які ставить перед собою автор на початку дослідження, є «удосконалити методичний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємств» (С.25). Водночас, у процесі вивчення методичних підходів до оцінювання ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу (пп. 1.3, С.74-86), автор не наводить конкретних критичних зауважень до існуючих методик, не розглядає сукупності показників, які визначаються під час їх використання, обмежуючись лише проголошенням думки про те, що: «Досліджені методики досить трудомісткі, потребують застосування значного обсягу інформації не тільки фінансової звітності, а й управлінського обліку, що

унеможливиює їх використання зовнішніми аналітиками. Методи, засновані на визначенні інтегрального показника ризику банкрутства, зводяться до виявлення симптомів кризового стану підприємства, тому обмежують економічну безпеку як його характеристику» (п.п. 1.3, С.76). Доцільно було б більш фундаментально і аналітично підтвердити думку про «необхідність обґрунтування альтернативної методики оцінювання економічної безпеки підприємства» (п.п. 1.3, С.76).

5. У процесі дослідження автором встановлено перелік зовнішніх і внутрішніх факторів загроз економічній безпеці підприємств гірничо-промислового комплексу (п.п.2.1, С.92). Варто було б уточнити, які саме суб'єкти господарської діяльності стали об'єктами діагностичних процедур, оскільки у тексті роботи згадується лише ПАТ «ІНГЗК», але аналіз стану тільки одного підприємства навряд чи може забезпечити релевантну інформаційну базу для формування теоретико-методичного каркасу висновків і пропозицій. Те ж саме стосується і оцінки стану економічної безпеки підприємств у п.п. 2.3 (С.132-136). Водночас, важко погодитись із твердженням, що «зовнішні чинники впливають на економічну безпеку досліджуваних підприємств опосередковано, можуть бути прогнозовані та контрольовані з їх боку» (п.п.2.1, С.92).

6. У другому розділі дисертації доцільно було б розширити використання статистичної бази. Зокрема, навести дані щодо динаміки кількості підприємств гірничо-промислового комплексу (п.п.2.1, С.98), а не лише кількості активних підприємств в Україні; проаналізувати кількість прибуткових і збиткових суб'єктів господарювання, рівень економічної безпеки яких вочевидь потребує покращення, у тому числі і шляхом оптимізації інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової їх систем економічної безпеки. Результати SWOT та PEST аналізу досить вдало могли б підтвердити припущення автора щодо впливу зовнішніх і внутрішніх деструктивних чинників на стан підприємств гірничо-промислового комплексу (п.п.2.1, С.98-100).

7. У п.п.2.2 і у роботі в цілому варто було б забезпечити більш чітке відстеження значимості авторських пропозицій щодо оптимізації аналітичного забезпечення саме фінансової складової системи економічної безпеки, уточнити специфічні потреби у аналітичній підтримці управлінських рішень, що приймаються у процесі стабілізації її рівня. Так, наприклад, запропоновані автором критерії інформаційного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства (С.117, табл.2.7), а також концептуальний підхід до формування облікового інструментарію в інформаційно-аналітичному забезпеченні фінансової складової системи економічної безпеки підприємства, мають ознаки універсальності, і можуть бути рекомендованими для використання у межах і інших традиційних підсистем комплексної системи економічної безпеки суб'єкта господарювання.

8. Для оцінки рівня економічної безпеки автором використано системно-цільовий підхід до формування переліку показників та сформовано методику визначення рівня безпеки (п.п.2.3, С.126). Обчислення комплексного показника безпеки проводилось, як стверджує автор на С.133, на основі розрахунку основних фінансово-економічних показників окремого підприємства за період 2011-2015 років (Додатки Д, Ж, З, К). Інформацію у Додатках варто було

систематизувати та узагальнити, продемонструвавши таким чином динаміку у ретроспективі, як це зроблено у Додатку 3. Значення деяких індикаторів фінансового стану підприємства (ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність) обмежуються показниками 2013-2014 років, оцінка рівня економічної безпеки ПАТ «ІНГЗК» проводилась за період 2012-2013 років (С.144-149 і Додаток Л), у той час, як для релевантного аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки будь-якого підприємства своєчасність й актуальність інформації є важливими параметрами її управлінської цінності. Тому хотілося мати відомості за останні роки, аби точно впевнитись у достовірності результатів оцінювання рівня економічної безпеки.

9. У третьому розділі роботи автор часто згадує підходи та погляди інших вчених для розкриття окремих аспектів проблемних питань, що ним розглядаються (пп.3.1, С.153-154, С.157, пп. 3.3, С.175, С.180, С.187). Було б раціонально представити та критично оцінити позиції різних науковців у досліджуваній площині (особливо, це стосується дефініцій) у першому, теоретичному розділі дисертації, залишивши її фінальну частину для презентації авторських пропозицій.

10. Розробки і рекомендації автора щодо удосконалення обліково-аналітичного інструментарію діагностування стану фінансової безпеки підприємств гірничо-промислового комплексу (пп.3.3, С.174-200) представлено детально пропрацьованим організаційно-економічним механізмом зміцнення системи економічної безпеки (С.175-176), методичного-організаційним забезпеченням фінансової складової в системі економічної безпеки підприємства (С.178). Однак, пропозиції, що стосуються діагностики стану фінансової безпеки, хоча в цілому є присутніми по тексту (в пропозиціях щодо аналізу ризику – С.180, оцінювання справедливої вартості активів і зобов'язань – С.182, можливості зміни облікових оцінок – С.184 та розрахунку амортизації – С.184-185), не були узагальнені, а тому їх важко відслідкувати та гідно оцінити у процесі ознайомлення з роботою.

Однак, наведені зауваження та недоліки дисертаційної роботи не мають суттєвого впливу на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження, що безперечно, є актуальним і має цінність для науки і практики.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації.

В авторефераті дисертації розкрито актуальність обраної теми, наукову новизну одержаних результатів, представлено висновки та рекомендації автора щодо вирішення поставленого у роботі наукового завдання, зазначено відомості про структуру дисертації та її обсяг. Зміст автореферату в цілому відповідає основним положенням дисертації та містить інформацію, яка більш широко і поглиблено представлена у дисертаційній роботі.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Сугак Тетяни Олександрівни є завершеною науковою працею. Дисертація виконана державною мовою із дотриманням наукового стилю. Чітку логічну структурованість роботи супроводжують лаконічні висновки та

узагальнення. Дисертація за вимогами щодо структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, що висуваються до здобувача наукового ступеня кандидата наук, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, та є результатом науково-дослідної роботи, що характеризується належним науково-методичним рівнем її виконання.

Загальний висновок.

На основі вивчення дисертаційної роботи та наукових праць здобувача, опублікованих у межах тематики дисертації, можна зробити наступні висновки щодо дослідження, яке представлено на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

На підставі детального аналізу матеріалів дисертаційної роботи Сугак Тетяни Олександрівни, вважаю, що в цілому автором виконані вимоги, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Тематичне спрямування матеріалів дисертаційної роботи, її науково-прикладні результати та висновки відповідають паспорту спеціальності 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності (економічні науки). Вони є достатньо науково обґрунтованими. Дисертація Сугак Тетяни Олександрівни є завершеним дослідженням, в якому вирішено важливе науково-практичне завдання, що полягало в розробленні науково-методичних підходів і наданні практичних рекомендацій щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства.

За змістом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року зі змінами і доповненнями), а її автор – Сугак Тетяна Олександрівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент, професор
кафедри менеджменту та економічної безпеки
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Н.В. Зачосова

Підпис д.е.н., доцента Н. В. Зачосової засвідчую.
Доктор історичних наук, професор,
проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

С. В. Корновенко